

Cancerrelaterad Fatigue

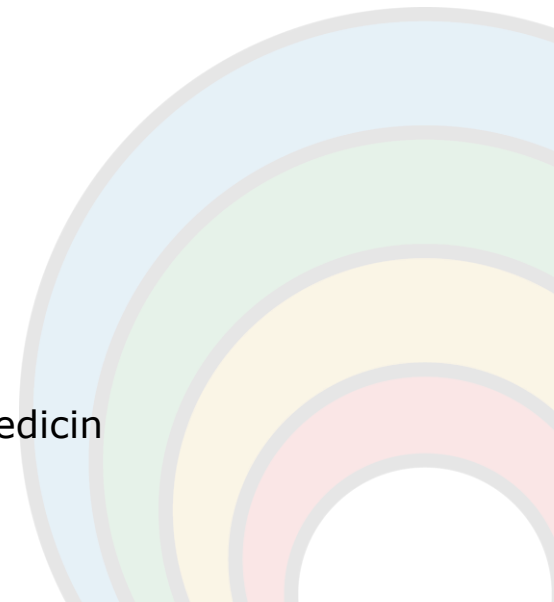

Linda Björkhem Bergman

Överläkare, Stockholms Sjukhem

Docent i Klinisk Farmakologi och Palliativ Medicin

Vetenskaplig ledare vid PKC

Cancerrelaterad Fatigue – vad är det?

- Svårt trötthet / orkeslöshet som inte går att "vila" bort

Stort lidande:

- inskränkningar i patientens liv
- minskad social förmåga
- försämrad livskvalitet

Cancerrelaterad Fatigue

Fatigue.....

Önskat läge!

Cancerrelaterad Fatigue

Ett symptom som ofta underskattas av vårdpersonal!

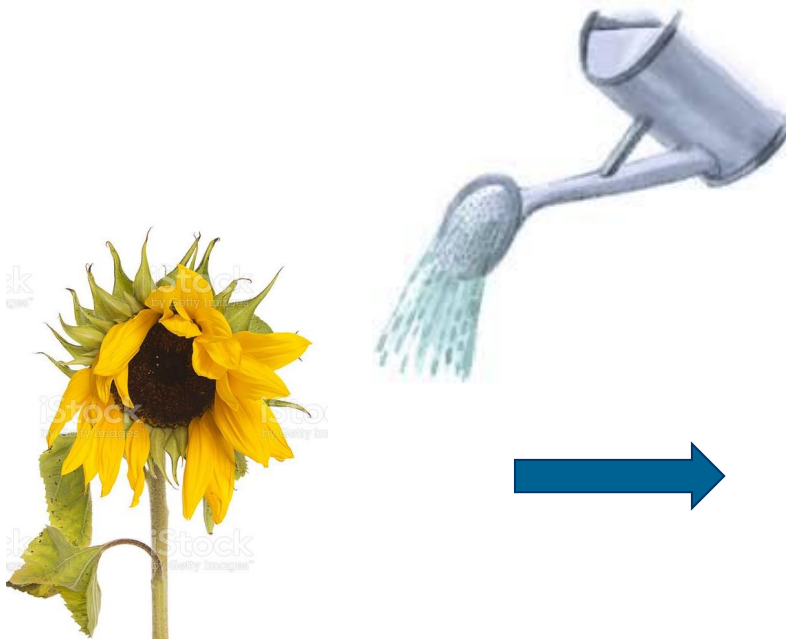
Cancerrelaterad fatigue – orsaker?

- **Inflammatoriska / immunologiska processer kopplat till cancer sjuk**
- Onkologiska behandlingar
- Läkemedelsbiverkan
- Malnutrition
- Anemi
- Infektioner
- Depression
- Elektrolytrubbningar
- Smärta
- **Psykiska och existentiella faktorer**

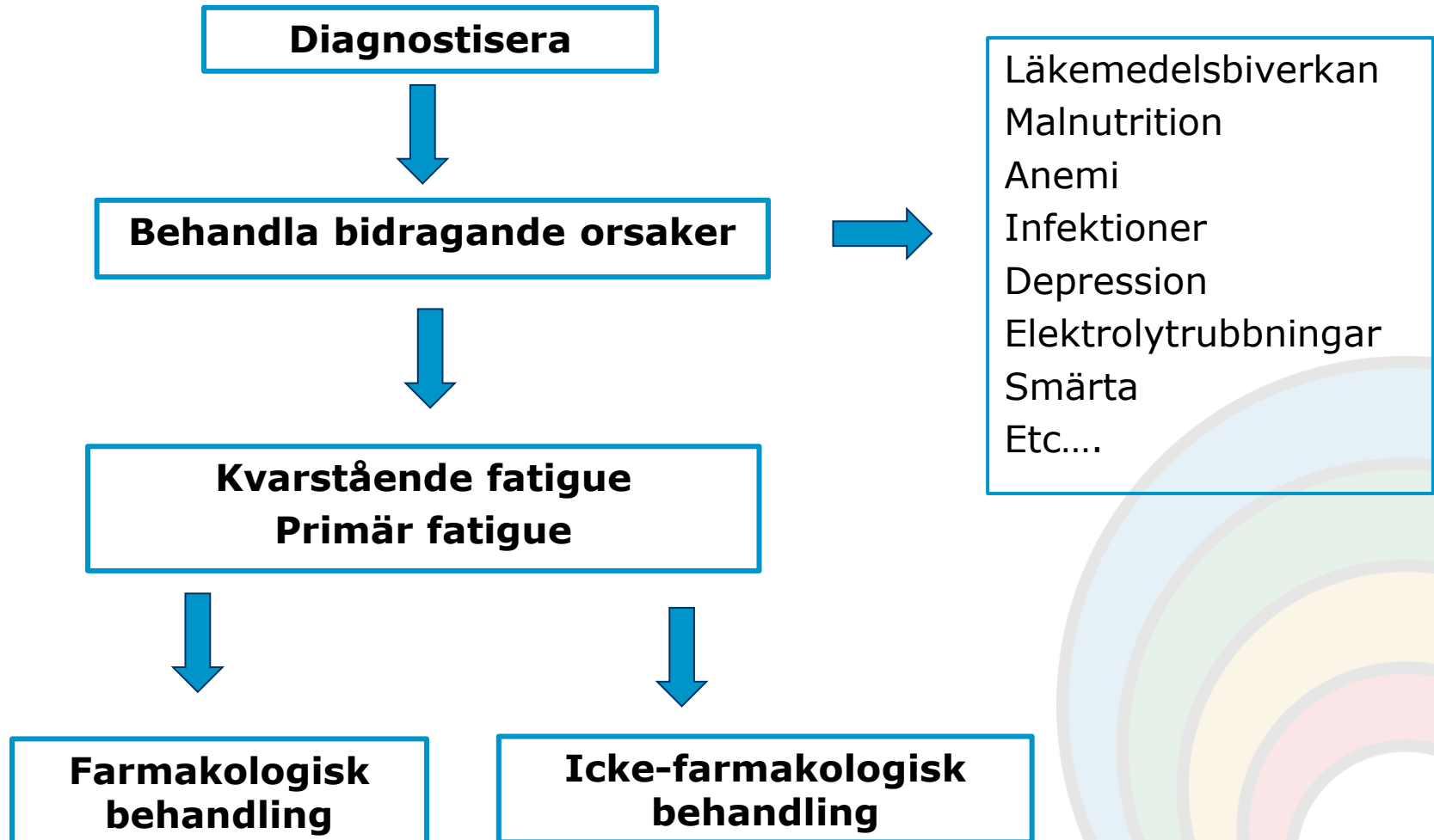

Behandling av fatigue

Behandla bakomliggande orsaker i första hand!

Behandling av fatigue

Icke-farmakologisk behandling

Icke farmakologisk behandling:

- **Fysisk aktivitet**
- Yoga
- Mindfulness
- Stödjande samtal
- Beteende terapi

Farmakologisk behandling

- **Kortison**
- Centralstimulantia (metylfenidat)
- Antidepressiva
- Vitamin D

Behandling – farmakologisk

- Kortison
 - effekt inom en dag, håller i sig någon månad
 - dos tex Betapred 4mg/dag
 - Omeprazol som magskydd
- Centralstimulantia (metylfenidat, Ritalin)
 - effekt efter någon timme. Risk för tillvänjning.
 - starta med 10 mg och öka upp till 20-40 mg

Behandling – farmakologisk

- Antidepressiva (Paroxetin)
 - effekt efter ca 2 veckor
- Vitamin D
 - vid brist <50 nmol/L
 - skonsamt
 - effekt först efter 12 veckor

Läkemedelsstudier - Kortison

Randomiserade, placebo-kontrollerade studier (RCT:er)

Placebo – Kortison 4 studier

- 2 studier visade **mer effekt av Kortison** jämfört m Placebo
- 2 studier visade **god effekt av BÅDE kortison och placebo**

50% av studierna visar effekt.

50% visar lika bra effekt av placebo.

Läkemedelsstudier - Metylfenidat

Randomiserade, placebo-kontrollerade studier (RCT:er)

Placebo – metylfenidat 7 studier

- 3 studier visade **mer effekt av metylfenidat** vs Placebo
- 3 studier visade god **effekt av BÅDE metylfenidat och placebo**
- 1 visade ingen effekt (låg dos 5 mg)

50% av studierna visar effekt.

50% visar lika bra effekt av placebo.

Doser över 10 mg – gärna över 20 mg

Fatigue - Behandling

- Läkemedelsstudier visar ofta positiva effekter även i placeboarmen.
- Bara hälften av studier på kortison och centralstimulantia visar effekt

Fatigue – Take Home Message

- Ett underskattat symptom. Fråga patienten!
- Många orsaker kan bidra.
- **Individanpassad behandling- Kombination av behandlingar**

Tack!

